

KENTLİ HAKLARI

Kuram ve Uygulama

Kentli Hakları

- ◆ “Bugün, geleceğin haklarını elde etmemiz için son şansımız.”
- ◆ (Kanadalı tarihçi, yazar) Ronald Wright-A Short History of Progress)

Kentli Hakları ve Lefebvre

- ◆ Kapitalist Kent, sömürü alanı; üretim araçlarına müdahale alanı; tüketim alanı ve mekanın tüketimi (Lefebvre, 2016 (1968): 75,147).

Bu doğrultuda kapitalist kentin temel nitelikleri :

- ürünlerin tüketimi
- ◆ kentsel hizmetlerin tüketimi
- emeğin tüketimi
- ◆ mekanın tüketimi
- ◆ sermayenin üretimi-birikimi

Kentli Hakları ve Lefebvre

- ◆ **Kenti özgürlükler alanı haline getirmek:** Kentte özgürce yaşama ve kenti özgürce biçimlendirme
- ◆ **Kenti Sahiplenme (temellük hakkı):** Kenti kullanmak ve değiştirmek Hakkı
 - ◆ **İtiraz Hakkı:** Gündelik yaşamdaki sorunlara karşı tepki ortaya konulması
 - ◆ **Talep Etme Hakkı:** Yaşanabilir bir kentsel çevre talebi
 - ◆ **Katılım Hakkı:** Tüm düzeylerde yönetime katılım
 - ◆ (Kent ve yapıt)

Kentli Hakları-Öneriler

- ◆ Yaşanabilir kentlere doğru kentli haklarının gerçekleşmesi için öncelikle kentsel adaleti gerçekleştirmek zorunludur. Kentsel adaletin yatay bileşenleri;
- ◆ **1. Siyasal ve Yönetmel Boyut: Siyasal ve Yönetimsel Eşitlik:** Kuralların ve düzenlemelerin adil olması yanında yurttaş katılımının bütün düzeylerde yaşama geçmesi (Yönetime katılımın tüm düzeylerde gerçekleşmesi)

Kentli Hakları

- ◆ 2. **Toplumsal Boyut: Toplumsal Eşitlik:** Cinsiyet, etnisite (Etnik Eşitlik: kentte ırkçılık olmamalı, etnik çeşitlilik olmalı), sınıf, kültür, siyasal erke yakınlık gibi etmenlerin siyasal kararları etkilememesi; güçsüz, yoksul ya da diğer dezavantajlı kesimlerin gözetilmesi. En yoksul ve yoksun olanların yaşam koşullarının iyileştirilmesi.

Kentli Hakları

- ◆ **3. Mekansal Boyut: Coğrafi Eşitlik:** Kentsel olanakların herkesin erişimine açık olması, yerleşimleri olumsuz etkileyecek alan kullanımlarının uzaklaştırılması; tarihsel, kültürel, ekolojik değerlerin bugünkü ve gelecek kuşakların erişimine yönelik olarak korunması.

Kentli Hakları

- ◆ **4. Zaman Boyutu: Kuşaklararası Eşitlik:** Kentsel koşulların, bugünkü ve gelecek kuşakları olumsuz etkilememesi. Tarihsel, kültürel, ekolojik değerlerin tüm zamanlar için korunması.

Kentli Hakları

- ◆ **5. Ekolojik Boyut: Türler arası Eşitlik:**
Bugünkü ve gelecek kuşaklar için ekolojik koşulların korunması yanında insan yaşamının sürekliliğini belirleyen ekosistemin diğer türlerinin de varlık haklarına saygı ve özen göstermek.

Kentli Hakları

- ◆ Yukarıdaki boyutları bütünleştirecek temel unsurlardan birisi *etik*dir. Bu bileşenlerin bütünleştirilmesiyle, küresel adaletin kentsel yerleşimlere ve kentli haklarına yansımaları başarılabilir. Bu bileşenlerin tanımlanmasında; kentsel adalet, bireylere kentli etiğinin kazandırılmasında bir araç olabilir. Kentsel adaletin temel bileşenini oluşturan kentli etiği kapsamında bilinç, görgü, ahlak, hukuk, halk katılımı bütüncül çerçeveye dahil edilmelidir.

Kentli Hakları-Öneriler

Kentli haklarının uygulamalara yansıtılması şu aşamaları içermelidir:

- ♦ **Çevre için Eğitim** Çerçevesinde Kentlilik Bilinci Yaratılması
- ♦ Bir bütün olarak **İnsan Haklarının Kente Yansıtılması**

Kentli Hakları

- ◆ Etik farkındalık Oluşturulması: ***Kenti Sahiplenmek***
- ◆ Kentsel ve Doęal çevrenin ve Sorunların Farkına Varılması: ***Kentsel Duyarlılık Geliştirmek***

Kentli Hakları

- ◆ Kentsel Süreçlere İlişkin Olarak Doğru, Zamanında ve Yeterli Bilgilenme – **Bilgiye Erişim Hakkı**: Yurttaşların yaşamını etkileyecek her konuda zamanında ve doğru bilgilendirilmesi

Kentli Hakları

- ◆ **Talep Etme Hakkı:** Taleplerin gerçekleşmemesi durumunda **İtiraz Hakkı**
- ◆ Kentsel Yönetim Süreçlerine Tüm Kesimlerin **Katılımı** (Pasif Yurттаştan Aktif Yurттаş Konumuna Geçiş)

Kentli Hakları

- ◆ Kentsel Yaşama Uygun Bir Yaşam Biçimi Geliştirmek (Kentsel Yaşama Uyum ya da ***Kentli Etiği***)
- ◆ Yaşamı örgütleme aracılığıyla kenti ekonomik, siyasal, toplumsal, mekânsal, ekolojik açılardan düzenleme: ***Yaşanabilir Kentlere Doğru Eylem Planları***

Kentli Hakları

- ◆ Kentli haklarının gerçekleşmesi bugünün ütopyası olabilir (bugün için olanaksız görülebilir) bu haklar listesini yarın için olanaklı kılmak, gelecek kuşaklara sorumluluğumuzdur.

Kentli Hakları

- ◆ Bugünün gereksinimlerini karşılamamanın ötesinde gelecek için de geçerli arzu edilebilir, insan onuruna yaraşır biçimde yaşanabilir bir kent hayali ve umudu tüm dönemler için canlı tutulmalıdır.